39752 ـ گمان کرده که روزۀ قضا مانند روزۀ مستحب است و می‌توان آن را قطع کرد

سوال

با همسرم در حالی که روزۀ قضای رمضان را به جای می‌آورد همبستری کردم چون گمان می‌کردم که حکم روزۀ قضا مانند روزۀ مستحب است، سپس فهمیدم که این‌طور نیست. اکنون حکم کاری که کرده‌ام چیست و آیا لازم است برای کفاره‌اش کاری بکنم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

قضای روزۀ رمضان واجب است و انسان اجازه ندارد آن را باطل کند مگر از روی عذر شرعی، یعنی اگر کسی روزۀ قضا را شروع کرد باید آن را تمام کند و مانند روزه نفل و مستحب نیست، چرا که در روزۀ مستحب انسان اختیار دارد که آن را ادامه ندهد یا به پایان برساند.

مراجعه نمایید به سؤال شمارۀ (49985).

از ام هانئ ـ رضی الله عنها ـ ثابت است که ایشان گفت: گفتم ای رسول خدا، در حالی که روزه بودم روزه‌ام را خوردم. ایشان فرمودند: آیا چیزی را قضا می‌کردی؟ گفتم: خیر. فرمود: اگر مستحب بود زیانی برایت ندارد به روایت ابوداوود (۲۴۵۶) و آلبانی آن را صحیح می‌داند. این نشان می‌دهد که اگر روزۀ واجب را قطع کرده به او زیان می‌رساند و منظور از زیان در این‌جا، گناه است.

اما در مورد چیزی که میان شما اتفاق افتاده کفارۀ جماع لازم نیست زیرا به اجماع کفارۀ جماع تنها برای کسی است که در روزِ خود رمضان با همسرش جماع کند، بنابراین لازم نیست کاری انجام دهید جز این‌که آن روزۀ قضا را دوباره انجام دهید و برای کاری که کرده‌اید به درگاه خداوند توبه کنید و عزم به انجام ندادن دوبارۀ آن داشته باشید.

ابن رشد می‌گوید: جمهور بر این اتفاق دارند که خوردن عمدی روزۀ قضای رمضان کفاره‌ای ندارد، زیرا حرمت زمان اداء یعنی رمضان را ندارد (بداية المجتهد: ۲/ ۸۰).

در فتاوای انجمن دائم فتوا (۱۰/ ۳۵۲) آمده است:

کفاره برای کسی واجب است که در ماه رمضان [به هنگام روز] جماع کند و این به سبب حرمت زمان است، اما در قضا بنابر قول صحیح‌تر علما کفاره واجب نیست.